# Hükümlünün Disiplin Evrakı Talebi

| MAHKEME | KARAR TARİHİ | SONUÇ |
|---|---|---|
| Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm | 21.07.2026 | İhlal |

| ESAS NO | İLGİLİ HÜKÜMLER |
|---|---|
| 2020/38775 | Anayasa 20, Anayasa 40, 4675 m.4, 5275 m.107, 6216 m.50 |

ÖZET

Hükümlü, koşullu salıvermeye engel sayılan hücre cezalarına ilişkin evrakı istemiş, talebi cevapsız kalmıştır. İnfaz hâkimliği ve itiraz mercii talebi değerlendirmemiştir. AYM, etkili başvuru hakkının ihlaline, yeniden yargılamaya ve 50.000 TL manevi tazminata hükmetti.

**Bu kararın özeti ve değerlendirmesi**
savun.av.tr/hukumlunun-disiplin-evraki-talebi-etkili-basvuru-aym-2020-38775/ →

## Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

(Başvuru Numarası: 2020/38775)

Karar Tarihi: 21/7/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, başvurucunun almış olduğu disiplin cezaları ile ilgili evrakın bir örneğinin tarafına iletilmesine yönelik talebine olumlu cevap verilmemesi nedeniyle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, başvuru tarihinde Rize L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Kurum) hükümlü olarak bulunmaktadır. Kurum tarafından başvurucunun koşullu salıverme süresine ilişkin (koşullu salıverme hakkından yaralanamayacağına dair) 29/6/2020 tarihli karar 2/7/2020 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Karar, başvurucu hakkında tesis edilen ve kesinleşmiş üç farklı hücre cezası dikkate alınarak tanzim edilmiştir. Başvurucu, kararın kendisine tebliğinin ardından 8/7/2020 tarihinde karara dayanak teşkil eden tüm evrakı Kurumdan talep etmiştir. Söz konusu

talep 9/7/2020 tarihinde Kurum tarafından başvurucunun daha önce tutulduğu ilgili infaz kurumuna iletilmiştir.

3. Anılan talebe cevap verilmemesi üzerine başvurucu 16/7/2020 tarihinde Rize İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) başvurmuştur. Başvurusunda almış olduğu disiplin cezalarına ilişkin evrakın tarafına gönderilmediğini, talep dilekçesine cevap verilmediğini ve hakkında tesis edilen kesinleşmiş hücre cezalarının haksız olduğunu belirterek Kurum kararının ortadan kaldırılmasını talep etmiştir.

4. Bununla birlikte başvurucu, anılan karara ilişkin tüm evrakları 10/8/2020 tarihinde bir kez daha Kurumdan istemiş; bu talep Kurum tarafından ilgili infaz kurumuna iletilmiştir. Öte yandan başvurucunun daha önce tutulduğu ilgili infaz kurumu tarafından 21/7/2020 ve 19/8/2020 tarihlerinde Kuruma gönderilen yazılarda, başvurucunun talep ettiği evrakın Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde mevcut olduğu, başvurucu hakkında verilen kararların kendisine tebliğinin yapıldığı, bu aşamada başvurucuya bu evrakın tebliğ ve tesliminin yapılmasının Kurumun takdirinde olduğu bildirilmiştir.

5. Devam eden süreçte başvurucu, söz konusu evrakın listesini vererek fotokopi ücreti karşılığında örneklerinin tarafına iletilmesini farklı tarihlerde Kurumdan talep etmiştir. Başvurucu ayrıca Adalet Bakanlığı (Bakanlık) ve Van Cumhuriyet Başsavcılığına hitaben yazmış olduğu dilekçeler ile kişisel verilere erişme ve bilgi edinme haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Son olarak başvurucu 23/9/2020 tarihinde Hâkimliğe sunduğu dilekçesinde istemiş olduğu evraklara hâlen ulaşamaması nedeniyle disiplin cezalarına karşı itiraz hakkını kullanamadığını, bu nedenle ilgili evraklar tarafına ulaşana kadar başvurusunun incelenmesinin durdurulmasını talep etmiştir.

6. Hâkimlik 23/9/2020 tarihinde başvurucunun itirazını reddetmiştir. Kararda başvurucunun 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında cezalarının olduğu ve bu suçlarından dolayı tutuklu veya hükümlü iken toplamda üç kez disiplin cezası olarak hücre hapsi cezası almış olduğu ve bu hâliyle koşullu salıverilme şartlarını taşımadığı belirtilmiştir.
7. Başvurucu, bu karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde kesinleşen disiplin cezalarına karşı itiraz hakkını kullanamadığını, zira farklı tarihlerde bu disiplin cezalarına ilişkin tüm evrakı Kurumdan talep etmesine rağmen tarafına gönderilmediğini ifade etmiştir. İtiraz 2/11/2020 tarihinde Rize Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) tarafından reddedilmiştir. Kararda, Hâkimlik tarafından verilen kararda usul ve kanuna aykırı bir yönün bulunmadığı belirtilmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 6/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 26/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyonca adli yardım talebinin kabulüne, eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna ve diğer ihlal iddiasının kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

## II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; hakkında tesis edilen disiplin cezalarına ilişkin belgeleri talep etmesine rağmen kendisine verilmediğini, bu nedenle koşullu salıverilme hakkından yararlanmayacağına dair karara etkili bir şekilde itiraz edemediğini ifade etmiştir. Başvurucu; ilgili evrakın tarafına verilmesine

yönelik taleplerinin Hâkimlik ve Ağır Ceza Mahkemesi kararlarında da hiçbir şekilde değerlendirilmediğini, bu çerçevede kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, adil yargılanma hakkı ve suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Bakanlık görüşünde; başvurucunun temel haklarının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formundaki ihlal iddialarını tekrar etmiştir.

12. Anayasa Mahkemesi, kişisel verilerle ilgili korunan menfaatler içinde kişinin kendisi ile ilgili verilere erişimine ilişkin güvencelerin de bulunduğunu ve bu güvencenin gerek Anayasa gerekse uluslararası sözleşmelerle teminat altında olduğunu vurgulamaktadır ([2. B.], B. No: 2017/22646, 2/11/2023, § 53). Somut olayda başvurucunun temel iddiası, kendisi hakkında tesis edilen disiplin cezalarına ilişkin belgelerin tarafına verilmesi talebiyle yaptığı şikâyet başvurusunda herhangi bir değerlendirme yapılmamasına ilişkindir. Söz konusu belgelerin kişisel veri mahiyetinde kabul edilebilecek nitelikte olduğu ve kişisel verilerin erişimine ilişkin başvurulan hukuki yolda bu talebe yönelik değerlendirme yapılmadığı iddiasının bulunduğu dikkate alınarak başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır (benzer yönde değerlendirme için bkz. [2. B.], B. No: 2018/6161, 28/6/2022, § 42).

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir ([GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; [2. B.], B. No: 2017/34087, 13/10/2020, § 37).
15. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarındaki birtakım uygulamaların temel hak ve hürriyetlere müdahale teşkil ettiği ve kaldırılması gerektiği konusunda ileri sürülecek iddiaların esasının incelenmesine imkân sağlayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sunan etkili hukuk yollarının olması ilgililere etkili başvuru hakkının sağlanması bakımından bir gerekliliktir. Dolayısıyla infaz hâkimliklerine şikâyet yoluyla başvurma imkânının mevzuatta yer alması tek başına yeterli olmayıp bu yol aynı zamanda pratikte de başarı şansı sunmalıdır. Anılan yola başvurulabilmesi için öngörülen koşullar somut olaylara tatbik edilirken dayanak işlem, eylem ya da ihmallerden kaynaklanan savunulabilir nitelikteki iddialar bu doğrultuda geniş şekilde değerlendirilmeli, koşulların oluşmadığı sonucuna ulaşılması durumunda ise bu durum yargı makamları tarafından ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanmalıdır. Ayrıca mevzuatın yargı merciine başvurma imkânını ortadan kaldıracak şekilde dar yorumlanmaması, yargı makamlarınca temel hak ve özgürlükleri

önceleyen bir yaklaşım içinde olunması etkili başvuru hakkının gereklerinin sağlanması açısından önem arz etmektedir (ayrıntılı değerlendirme için bkz. B. No: 2017/34087, §§ 35-42).

16. Bununla birlikte 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesine göre infaz hâkimlikleri hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri inceler ve karara bağlar. Anayasa Mahkemesi hükümlü ve tutukluların bu konularda infaz hâkimliklerine yaptıkları şikâyetlerin esasa girilmeden reddedilmesini temel hak ve hürriyetlerle bağlantılı olarak etkili başvuru hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir (birçok karar arasından bkz. özel hayata saygı hakkı yönünden B. No: 2017/34087; aile hayatına saygı hakkı yönünden [1. B.], B. No: 2019/38512, 16/11/2022; [2. B.], 2021/56509, 24/10/2024; kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkı yönünden [1. B.], B. No: 2018/26139, 15/3/2022; haberleşme hürriyeti yönünden [1. B.], 2019/39172, 4/10/2023).

17. Olayda Hâkimlik, başvurucunun 3713 sayılı Kanun kapsamında cezalarının bulunduğu, bu suçlarından dolayı tutuklu veya hükümlü iken toplamda üç kez disiplin cezası olarak hücre hapsi cezası almış olduğu ve bu hâliyle koşullu salıverilme şartlarını taşımaması nedeniyle koşullu salıverilmeden yararlanamayacağı gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir. Bu karara yapılan itirazı da Ağır Ceza Mahkemesi usule ve kanuna uygun olduğunu belirterek reddetmiştir. Diğer bir ifadeyle incelenen olayda, Kurum tarafından verilen koşullu salıverilme hakkından yararlanılamayacağına dair kararla sınırlı olarak bir değerlendirme yapıldığı ve buna ilişkin başvurucunun itirazının yargı makamları tarafından reddedildiği görülmektedir. Bu kapsamda özellikle başvurucunun etkili bir itiraz ileri sürebilmesine yönelik olarak talep etmiş olduğu evrakın tarafına verilmemesine ilişkin iddialarına değinilmediği ve dolayısıyla kararın uygun bir telafi şansı sunmaya elverişli olmadığı anlaşılmaktadır. İtiraz üzerine karar veren Ağır Ceza Mahkemesi de bu eksikliği gidermeye yönelik bir karar vermemiştir. Dolayısıyla başvurucunun temel iddiası olan söz konusu belgelerin kendisine verilmediğine ilişkin şikâyeti hakkında etkili, ciddi ve sonuç alabileceği şekilde bir çözüm imkânı sunulmamış, başvurucunun talebi değerlendirilmemiştir. Neticede başvurucuya kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamında olduğunu ileri sürdüğü müdahalenin ortadan kaldırılması talebiyle başvurabileceği ve asgari güvenceleri içeren, pratikte de işleyen etkili bir hukuk yolunun sunulmadığı sonucuna varılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu, ihlalin tespiti ile tür ve miktar belirtmeksizin tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama

Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Ayrıca eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Rize İnfaz Hâkimliğine (E.2020/1199, K.2020/1649) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

D. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 21/7/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.